

Benet Arbués testvér

A « MONTAGNE » IKON

A Maristák megkezdték a Rend második centenáriumának előkészítését. Ez a történet 1817. január 2-án, Valla-en-Gier-ben kezdődött. Kezdetben Marcellin Champagnat volt, és két környékbeli fiatal: Jean-Marie Granjon és Jean-Baptiste Audras. A kezdetek, és az azt követő történet igazi főszereplője azonban a Szentlélek, aki a Loire megyében lévő, Palais-Le Bessatban haldokló fiatal fiú, Jean-Baptiste Montagne szemében jelent meg.

Emili testvér, Rendfőnök, a marista élet kétszáz éves évfordulójára való előkészületként arra hív meg minket, hogy még inkább tudatosítsuk, és mélyítsük el magunkban azt a három alapvető tapasztalatot, mely a Marista Testvérek Rendjének kezdeteit inspirálták: P. Champagnat találkozását a fiatal Jean-Baptiste Montagne-nal, Fourvière (Lyon) Mária kegyhelyét, és La Valla-en-Giert, a kongregáció bölcsőjét.

Marcellin Champagnat Atyát, akit ekkor szenteltek pappá, La Valla plébániájának vikáriusává nevezték ki. 1816. augusztus 15-én kezdi meg szolgálatát. Az új vikárius fiatal, erős fizikummal rendelkezik, és hozzászokott Pilat hegyeihez. Mivel a Marlihes járásbeli Rosey tanyán született, megszokta a hegy útjait és ösvényeit, és a környék kemény klímáját is. A természet és a vidéki élet gyermekkorától fogva életének alapvető közege volt. Az otthonról kapott életstílus és tanítás, ami jól megfér a szabadság, egyenlőség és testvériség hármasságával, megadta neki azt a képességet, hogy könnyen szót értsen az egyszerű emberekkel, és megkönnyítette számára, hogy emberileg és lelkipásztori téren is alkalmazkodni tudjon a nagy kiterjedésű plébániához, ahova Fesch Bíboros, Lyon érseke küldte őt.

La Valla-en-Gier község a Pilat Nemzeti Park szívében található. A hely ősi neve Saint-Andéol la Valla volt, a XI. századi kezdetektől fogva. A XVII. századtól már La Vallanak hívják, 1923 januárjában pedig a Belügyminiszter azt a nevet teszi hivatalossá, amelyen ma is nevezik. A község gazdasági élete egyszerű volt, kis mezőgazdasági birtokosokkal, és állattenyésztőkkel (ló, szamár, kecske, tehén és juh). E munkákhoz még az erdők fakitermelését kell hozzátennünk, néhány bányát, és a különféle profilú kereskedőket.

La Valla-en-Gier plébániája mindössze 2.423 lakost számlált, de a községben alig 560-an éltek. A többiek, közel 2.000-en, 64 tanyán elosztva éltek, mintegy 11 km-es sugarú területen elszórva. A kulturális helyzet megfelelt a gyenge jövedelmű falusi vidék helyzetének. Bár az iskola Franciaországban 1793 decemberétől kötelező volt, ingyenesen és felekezettől függetlenül működött, ez a lehetőség nem valósulhatott meg az olyan kis községekben, ahol nem voltak meg a források ahhoz, hogy iskolát építsenek és fizessék a tanítót. A jobb módú családok megelégedtek a vándortanítók szolgálataival.

1804 novemberében a község tanács elhatározza, hogy iskolát hoz létre, és ezt a következő magyarázattal vezeti be: «Tekintettel az elemi iskola előnyeire, a lakosságra és községünkben a számos szűkölködő társadalmi osztálybeli lakosra nézve». S e célra a 700 frank terményadóból (fogyasztási adó) 100 frank összeget az elemi iskola számára különít el. (Vö. Gérard Clerjon, *La Valla-en-Gier. Histoire d'un village*, p. 142 [Egy falu története, 142. old.]).

Marcellin Champagnat ebben a földrajzi, társadalmi és kulturális közegben kezdi meg papi szolgálatát. A plébánia anyagi és erkölcsi körképe nem volt túl kedvező. Őt azonban nem rémisztette el a helyzet. Azonnal munkához látott, és próbált megfelelő megoldásokat találni azokra a problémákra, melyekkel találkozott. Mivel meg volt győződve arról, hogy ahhoz, hogy jót tegyen, meg kell nyernie az emberek bizalmát és elismerését, igyekezett mindenkivel, idősekkel és gyermekekkel, férfiakhoz és nőkhez, jómódúakhoz és nyomorúságban élőkhez, közel lenni. Különös figyelmet fordított a betegekre és a gyermekekre.

Vidám, őszinte természete, ami egyszerre volt barátságos és nemes, sokban hozzájárult ahhoz, hogy ezt el is érje. Mindenek előtt, igyekezett megismerni La Valla lakóinak sajátosságait, jellemüket, értékeiket, hibáikat, valamint a plébánián lévő visszaéléseket is meglátni. Miután pedig mindezeket eléggé megismerte, Istenbe vetve bizalmát munkához látott. (Vö. *Vie de Marcellin Joseph Benoît Champagnat*, éd. 1989, p. 40 ss [*Marcellin Joseph Benoît Champagnat élete* 40. old. sköv.]).

A plébánia iránti feltétlen odaadása nem vette el lelkéből azt a tervet, hogy a gyermekek nevelésére szentelt, Testvérekből álló társaságot alapítson. Ennek gondolata ostromolta őt, amikor a tanyákon tett látogatásai során, találkozásai alkalmával, és hitoktatása során szembe került a kemény valósággal.

Így álltak a dolgok, amikor egy gondviselészerű esemény véget vetett kétségeinek és bizonytalanságainak, és arra az elhatározásra vezette, hogy a Testvérek közösségének alapításával haladéktalanul kezdjen el foglalkozni.

1816. október 28-án Bessat tanyára, egy Palais-ben élő beteg fiúhoz hívták, hogy gyógytassa meg őt. Ezt a távolságot egy jó gyalogló, La Vallától 2 óra 15 perc alatt tudja megtenni. Champagnat Atya életrajzírója világosan és részletesen írja le ezt az eseményt. Tőle idézek egy bekezdést: «Champagnat Atya, szokása szerint, azonnal útra kelt. Mielőtt meggyógytatta volna a gyermeket, kérdezgette őt, hogy megbizonyosodjék a felől, ismeri-e a szükséges előírásokat, melyek ahhoz kellene, hogy e szentségben részesüljön; igencsak meglepődött, amikor azt látta, hogy a legfőbb misztériumokat sem ismeri, és még azt sem tudja, hogy van Isten!» (*Vie*, p. 61 [Életrajz, 61. old.])

Két órát tölt a haldokló fiatal mellett, és Isten szeretetének cselekedeteire biztatja őt. Ugyanakkor azonban felkavarja lelkét ez a találkozás, egy ilyen korú, a vallás terén teljesen tudatlan gyermekkel. Nem sokkal később, mielőtt még visszatérne La Vallába, újból megáll a Montagne család házában, ahol megtudja, hogy a fiatal meghalt.

A visszafelé vezető út meredek és az erdőn keresztül vezet. Marcellin azonban úgy megy, mint aki teljesen kívül van az őt körülvevő világon, kettős érzés köti le és zaklatja: annak öröme, hogy időben érkezett, de a félelem és gond is. Ezen

morfondírozik: Mily sok gyerek van még nap, mint nap ugyanilyen helyzetben, és ugyanilyen veszélyek között, mert nincs senki, aki segítene nekik, hogy megismerjék és szeressék Istent! S a keresztény nevelésre szentelt Testvérek Társaságának alapítása olyan erővel hajtja őt, hogy elmegy, megkeresi Jean-Marie Granjont, és minden tervét elmondja neki. Néhány nappal ezután, Saint-Chamond Saint Pierre templomában, ugyanígy tesz Jean-Baptiste Audrasszal.

Amikor visszaemlékezünk Champagnat Atya e tapasztalatának időpontjára, meglepődünk azon, hogy az események milyen gyorsan követik egymást, azon a sietségen, amivel cselekszik. 1816. augusztus 15-én, Mária Mennybevételének ünnepén kezdi meg vikáriusi szolgálatát. Október 28-án hívják személyesen őt, Palais tanyájáról. Ez a részlet azt engedi feltételezni, hogy alig több mint két hónap alatt, a plébániájához tartozó 64 tanya jó részét meglátogatta, és hogy ismerték már őt. Végül két hónappal ezután, 1817. január 2-án létrehozza az első marista közösséget. Ez alatta a rövid idő alatt két fiatallal megosztja terveit, segíti őket a döntésben, megvásárol egy házat, mely elég közel van a keresztelő kápolnához, és ő maga berendezi, hogy ott lakhasson Mária első két kis testvére. Marcellin 27 éves; mindössze öt hónapja fejezte be képzését Lyon szemináriumában.

A későbbi történelem segített abban, hogy megismerjünk néhány részletet a fiatal Jean-Baptiste Montagne-ról. Champagnat Atya azt hitte, hogy a fiú körülbelül 12 éves, de valójában majdnem 17 éves volt. Valószínűleg annyira legyengítette őt a betegség, vagy a bányában, vagy Saint-Étienne gyáraiban való nehéz munka, hogy a fiatal korát illetően Champagnat Atyának nem lehetett világos elképzelése.

Napjainkra a Montagne család házának csak a nyomai maradtak fenn, és két emléktábla. Bessat lakói tudnak az eseményről. Három ízben is kaptam információkat erről. Bessat temploma egy 1958-ból való mellékoltárt rejt magában, és emléket állít ennek a Szent Marcellin életében oly döntő élménynek. A féldombormű a fiatal fiú és a pap találkozását ábrázolja.

Mi, Marista testvérek, tudatában vagyunk annak, hogy ez az esemény milyen fontos szerepet játszott Rendünk eredetében. Számunkra nemcsak egy szép nosztalgikus visszaemlékezésről van szó. Ez egy ikon, egy viszonyítási pont, ami arra ösztönöz minket, hogy evangéliumi módon lássuk, nézzük, és szemléljük a fiatalokat, annak tudatában, hogy ha «Marcellin egy haldokló fiú szemében 'álmodott meg' minket», a Szentlélek ma a gyermekek és a fiatalok szemében szól hozzánk, és mutat új utakat.